

ισάζει και εξομαλύνει τούς βώλους αὐτῆς· ὅθεν τὸ ῥῆμα ῤακόνω, ισάζω και εξομαλύνω τὴν βώλους ἔχουσιν γῆν. Ἐκ τῶν θεματικωτέρων τοῦ ῤήσσω και ῤηγνύω ῤάγω ῤαγώω και ῤάκω ῤακώω, και συνήθως ῤακόνω.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΒΟΥΓΟΡΙΔΗΣ.

Πρὸ τοῦ 1821 ἔτους ἱκανὸς ἀριθμὸς νέων Ἑλλήνων μαθητευσάντων πρὸ πάντων εἰς τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει, Βουκουρεστίῳ, Ἰωαννίνοις, Κυδωνίαις, Χίῳ και Σμύρνῃ ὀνομαστὰ σχολεῖα, μετέβησαν εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην πρὸς τελειοποίησιν τῶν ἰδίων σπουδῶν, και μάλιστα εἰς Βιέννην, ὅπου και συγγράμματα ἑλληνικὰ ἐδημοσιεύοντο διὰ τοῦ τύπου, και Ἕλληνες ἔμποροι ἦσαν οὐκ ὀλίγοι, και περιοδικὰ ἑλληνικὰ δύο, ὁ *Λόγιος Ἑρμῆς* και ἡ *Καλλιόπη* ἐξεδίδοντο. Δὲν ἐμπούδαζον δὲ μόνον οἱ εὐγενεῖς αὐτοὶ νέοι, ἀλλὰ και συνέγρχον, ἀναπτέρουντες διὰ τε τύπου και γραφῆς τὸ ἑλληνικὸν φρόνημα. Πλεῖστοι τούτων συνέτρεχον και εἰς τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ τὴν σύνταξιν, μεταξὺ δὲ αὐτῶν διακρίνατο πρὸς τῷ Στεφ. Κανέλλῳ, περὶ οὗ ἐρρέθησάν τινα πρὸ πολλοῦ (1), και ὁ Ἀθαν. Βουγορίδης. Ὁ νέος οὗτος, φαίνεται, πολλὴν εἶχε τὴν ἀξίαν ὡς ἐξάγεται και ἐξ ὧν λέγει ὁ ἀείμνηστος Ἰάκ. Ρίζος (2), και ἐκ τῆς βιογραφίας, ἣν ἔγραψεν ἕτερος ἀείμνηστος, ὁ Θεόκλ. Φαρμακίδης, οἰκειότατος φίλος τοῦ Ἀθανασίου. Τὴν βιογραφίαν ταύτην παραθέτομεν ἐνταῦθα παραλαβόντες ἐκ τοῦ ἀριθ. 72 (7 Ἰουλίου 1826) τῆς *Γεν. Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος*.

Ὀλίγοι λόγοι παρὰ φίλου εἰς φίλον ἀποθανόντα εἰρημένοι δὲν θέλουσι φανῆ, νομίζομεν, ὀχληροὶ εἰς τοὺς ἀναγνώστας, και μάλιστα ὅταν οἱ λόγοι αὐτοὶ ἔχωσι και τι διδασκτικὸν και χρήσιμον, και λέγωνται εἰς ἄνδρα, ὁποῖος ἦτον ὁ ἐν Παρισίοις ἀποθανὼν Ἀθανάσιος Βουγορίδης. Ἄς μᾶς συγχωρηθῇ λοιπὸν νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ αὐτοῦ ὀλίγα εἰς τὴν ἡμετέραν ἐφημερίδα.

Ἀθανάσιος ὁ Βουγορίδης ἐγεννήθη εἰς τινα κώμην ἢ πόλιν τῆς Βουλγαρίας, Καζάν ὀνομαζομένην· ἀλλὰ νέος ὢν ἔτι ἐμετοίκησε πανοικεῖ εἰς Ἀρβανιτοχώρι, κωμόπολιν πλησίον τοῦ Τουρνόβου κειμένην, και παρὰ μετοίκων Ἑλλήνων, και μάλιστα Ἡπειρωτῶν, τὸ πλεῖστον κατοικοῦμένην. Ὁ πατὴρ του ἐμπορεύετο, και ἐσύχναζεν εἰς Βλαχίαν και Κωνσταντινού-

πολιν. Ἦτον ἄσθρωνος ἀμαθῆς, ἀλλ' εἶχε νοῦν ὑγιᾶ· ἦτον ἄξιος και ἐπιτήδειος. Συχνάζων εἰς τοὺς εἰρημένους τόπους ἐπαρτήρησεν ὅτι μεταξὺ τῶν κατοίκων τῶν τόπων αὐτῶν (ἄλλους δὲν εἶδεν, οὔτε ἐγνώριζεν), και μάλιστα τοῦ πρώτου, ὑπάρχει τις διαφορὰ, και διαφορὰ μεγίστη· διότι τὸ ἐπικρατέστερον αὐτῶν μέρος δουλεύει, και ὀλίγοι τινὲς ἄρχουσι, και τὸ ἄρχον τοῦτο κόμμα τιμᾶται και προσκυνεῖται παρὰ τοῦ ἐπικρατεστέρου μέρους, λαμπροφορεῖ και τρυφᾷ, ἐν ἐνὶ λόγῳ εὐδαιμονεῖ, ἐν ᾧ πολλοτάτων ἄλλων μυριάδων ἄνθρωποι ζῶσιν ἄτιμοι και καταταφρονημένοι, πένονται, γυμνητεύουσι, κακοδαιμονοῦσι· πανταχοῦ αὐτὸ ἔχει τὰ πρωτεῖα· αὐτὸ εἰς τὰ πολιτικὰ ἀξιώματα· αὐτὸ εἰς τὰ στρατιωτικά· και ἐν συντόμῳ αὐτὸ εἶναι τὸ πᾶν. Τὸ κόμμα αὐτὸ λέγεται κοινῶς εὐγενεῖς ἢ, κατὰ τὴν γλῶσσαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως και Μολδοβλαχίας, ἄρχοντες. Παρατηρῶν δὲν ἐβράδυνεν ὁ ἀμαθῆς μὲν, ἀλλὰ φρόνιμος πατήρ νὰ σκεφθῇ εἰς ἑαυτὸν περὶ τούτου βαθύτερον, και νὰ ἐξετάσῃ ἀκριβέστερον, πόθεν προέρχεται ἡ μεγίστη αὐτῇ διαφορὰ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἐν ᾧ ὅλοι εἶναι πλάσματα ἑνὸς δημιουργοῦ, και ὅλοι ἐξ ἑνὸς πατρὸς κατὰγονται. Ἀγνοῶν τὰς ἄλλας τῆς λεγομένης τὴν σήμερον εὐγενείας ἀρχάς, ἄλλο τῆς διαφορᾶς ταύτης αἷτιον δὲν εὗρισκε, κατὰ τὴν κρίσιν του, παρὰ τὴν προκοπὴν (παιδείαν), και ἀποφασίζει ἀμέσως νὰ προκόψῃ και αὐτὸς τοὺς υἱοὺς του, διὰ νὰ γενῶσιν εὐγενεῖς ἢ ἄρχοντες, και τὸ κατώρθωσε τῶντι.

Κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἤκμαζε τὸ σχολεῖον τοῦ Βουκουρεστίου, και αὐτὸ ἐκλεῖξεν ὁ καλὸς οὗτος πατήρ, ὡς πλησιέστερον, και εἰς ἀσφαλέστερον και ἐλευθερώτερον τόπον καταστημένον, παιδευτήριον τῶν υἱῶν του. ἔλαβε λοιπὸν τοὺς τρεῖς υἱοὺς του· τοὺς ὑπῆγεν εἰς Βουκουρέστιον, και τοὺς παρέδωκεν εἰς τὸν μακαρίτην Λάμπρον τὸν Φωτιάδην, διὰ νὰ τοὺς διδάξῃ. Οἱ υἱοί, μήτε τὴν νῦν ὀμιλουμένην τῶν Ἑλλήνων γλῶσσαν ἀκόμη γνωρίζοντες καλῶς, ἐμῆκαν εἰς τὸ προπαρασκευαστήριον τῆς μελλούσης τύχης των, και ἄρχισαν νὰ διδάσκωνται, και ἐστάθησαν ἱκανοὶ και οἱ τρεῖς νὰ μὴ ματαιώσωσι τοιοῦτου πατρὸς τὰς χρηστὰς ἐλπίδας. Ὁ πατήρ δὲν ἔλειπεν ἐν τοσούτῳ ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπισκέπτηται συχνάκις τοὺς υἱοὺς του, και νὰ τοὺς προτρέπῃ, νὰ ἐπιμελῶνται τὴν παιδείαν των, και συχνότατα ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς· «Βλέπετε, παιδιὰ μου, αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι λέγονται ἄρχοντες; Αὐτοὶ δὲν ἐγεννήθησαν τοιοῦτοι· ἀλλ' ἐγιναν ἀφ' ἑαυτῶν διὰ τῆς παιδείας και προσωπικῆς των ἀξίας. Θέλετε και σεῖς νὰ γενῆτε τοιοῦτοι; ἐπιμεληθῆτε νὰ παιδευθῆτε, και νὰ κατασταθῆτε ἄξιοι. Θέλω, νὰ διδασθῆτε καλά τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, πα-

(1) Πανδ. τόμ. Δ', σελ. 570 και τόμ. ΙΒ', σελ. 460.

(2) Cours de littérature grecque moderne par Jacobaky Rizo Néroulos 1828, σελ. 119 και 127.

λαιάν καὶ νέαν· διότι αὐτὴ εἶναι γλῶσσα τῶν ἡγεμόνων τῶν δύο τούτων ἡγεμονιῶν, Βλαχίας καὶ Μολδαυίας· γλῶσσα τῶν ἀρχόντων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ γλῶσσα σχεδὸν τῶν ἀρχόντων τῶν δύο τούτων τόπων. Μετ' αὐτὴν θέλω, νὰ σπουδάσῃτε τὴν Τουρκικὴν γλῶσσαν· διότι αὐτὴ εἶναι γλῶσσα τῶν κρατούντων· καὶ ὅστις θέλῃ νὰ προχωρήσῃ καὶ περαιτέρω, πρέπει ἀνσγκαίως νὰ τὴν γνωρίζῃ, καθὼς καὶ τὴν Ἀραβικὴν. Ἐκτὸς αὐτῶν τῶν γλωσσῶν μανθάνω ὅτι διδάσκονται οἱ λεγόμενοι ἄρχοντες καὶ τὴν Γαλλικὴν. Μὴν ἀμελήσετε λοιπὸν καὶ αὐτὴν· καὶ ἐν συντόμῳ πᾶν ὅ,τι ἔμπορεῖ νὰ συμβάλῃ εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ἡ καταστάσις μου εἶναι μικρά· μ' ὅλον τοῦτο θέλω σὰς ἐξοικονομῆναι, ὅπως ἔμπορῶ, ἕως οὗ νὰ τελειώσῃτε τὰς σπουδὰς σας.» Ταῦτα καὶ τοιαῦτα λέγων συχνάκις πρὸς τοὺς υἱοὺς του, ἐνετύπωσεν εἰς τὰς ἑταπάλας αὐτῶν ψυχὰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀρχοντεύσεως, καὶ κατώρθωσεν ὅ,τι καὶ προέθετο· διότι ὁ μὲν πρεσβύτερος υἱός, παυσάμενος ἀπὸ τοῦ νὰ συχνάζῃ εἰς τὰ σχολεῖα, μετέβη εἰς Κωνσταντινουπόλιν, καὶ διὰ τῆς παιδείας καὶ ἀξίας του ἐπροβιβάσθη τῶν ἑταπάλων εἰς τὰ ἀνώτερα καὶ λαμπρότερα τῶν αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνων τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαυίας ἀξιώματα· ἔτιματο καὶ ἡγαπᾶτο διὰ τὴν παιδείαν, φρόνησιν καὶ ἀξιοσύνην του ὅχι μόνον παρὰ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν Τούρκων, τῶν ὁποίων ἔμαθε ν' ἀπολαμβάνῃ τὴν εὐνοίαν. Τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐβιάδισα καὶ ὁ δεύτερος ἀδελφός· ὁ δὲ νεώτερος ἀδελφός Ἀθανάσιος ἐπρατίμνησε μᾶλλον τὴν ἡσυχὴν θεραπείαν τῶν Μουσῶν ἢ τὴν θορυβώδη τῶν δυνατῶν περιποίησιν· διὰ τοῦτο δὲν ἠθέλησεν ἀρχοντίαν, ἀλλ' ἀφιέρωσεν ἑαυτὸν ὅλον εἰς τὴν σπουδὴν.

Ἀθανάσιος ὁ Βογορίδης ἐδιδάχθη ἄριστα τὴν παλαιὰν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν παρὰ τῷ Λάμπρῳ, καὶ ἐσπούδασε βραδίμως τὰς ἄλλας ἐπιστήμας, ὅσαι ἐδιδάσκοντο εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ Βουκουρεστίου· καὶ νέος ὢν ἔτι τοσαύτην ὑπόληψιν εἶχεν ἐπὶ παιδείᾳ, ὥστε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λάμπρου ἐπροτιμήθη μεταξὺ τῶν ἄλλων πρεσβυτέρων διδασκάλων, καὶ ἐκλέχθη αὐτός, δεκαεπτὰ σχεδὸν ἔτων ἡλικίαν ἔχων, διάδοχος τοῦ ἀποθανόντος διδασκάλου του, καὶ ἡ ἐκλογή αὐτὴ δὲν ἦτον παράλογος. Τὴν καθέδραν αὐτὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐκόσμησεν ὁ μακαρίτης ἱκανοὺς χρόνους, τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος παρὰ πάντων, ἔχων συνάδελφον εἰς τὸ σχολεῖον τὸν σεβάσμιον γέροντα Κ. Βαρδαλάχον.

Ἐν ἔτει 1811 παραιτηθεὶς τοῦ σχολείου ὁ μακαρίτης Βογορίδης μετέβη κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα εἰς Βιένναν, ἐπὶ σκοπῷ νὰ διδασθῇ τὴν ἰατρικὴν, καὶ διέτριψεν εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτὴν τρία ἔτη καὶ ἐπέκεινα, προπαιδευόμενος εἰς τὴν ὁποίαν ἔ-

μελλε ν' ἀσχοληθῇ ἐπιστήμην, καὶ τελειούμενος εἰς τὰς ἄλλας ἐπιστήμας καὶ γλώσσας. Ἐκ Βιέννης μετέβη εἰς Βυρτζβούργον, πόλιν τῆς Γερμανίας, καὶ ἐκεῖ ἐστεφανώθη εἰς τὴν ἰατρικὴν ἐν ἔτει 1816 μετὰ πολλοῦ κρότου. Ὅσον καιρὸν διέτριψεν εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν ἔτιματο καὶ ἡγαπᾶτο μεγάλως παρὰ τῶν διδασκάλων του, καὶ πολλῶν ἄλλων τιμίων καὶ πεπαιδευμένων ἀνδρῶν διὰ τὴν παιδείαν, φρόνησιν καὶ ἀρετὴν του.

Ἐπιστρέψας ἐκ Βυρτζβούργου εἰς Βιένναν ἐστεφανώμενος ἰατρός, διέβη πρὸς καιρὸν εἰς Ἰάσιον εἰς ἐντάμωσιν τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ του, τὸν ὁποῖον εἶχε δεκαεπτὰ χρόνους νὰ ἴδῃ· καὶ πάλιν ἐπέστρεψεν εἰς Βιένναν, καὶ ἐσύχναζεν εἰς τὰ νοσοκομεία, ἀσκούμενος καὶ γυμναζόμενος εἰς τὴν ἀνθρωποσωτήριον ἐπιστήμην, τὴν ὁποίαν ἔμελλε νὰ μετέλθῃ εἰς τὸ ἔξης. Θέλων δὲ νὰ μεταβῇ καὶ εἰς Παρισίους, ἔκλεξε τὴν διὰ τῆς Ἰταλίας πορείαν, διὰ νὰ ὠφεληθῇ καὶ αὐτόθεν τὸ δυνατόν. Ἐφθασε καὶ εἰς τὴν λαμπρὰν τῆς Γαλλίας μητρόπολιν κατὰ τὴν Αὐγουστὸν τοῦ 1819 ἔτους, καὶ διέτριψεν εἰς αὐτὴν ἕως τοῦ 1826 Μαρτίου 1, ὅτε καὶ ἐπλήρωσε τὸ κοινὸν χρέος. Διέτριψε λοιπὸν εἰς τὴν πολιτισμένην Εὐρώπην ἀπὸ τοῦ 1811 ἔτους τὸν Ὀκτώβριον ἕως τοῦ 1826 τὸν Μάρτιον, ἔχι τρυφῶν καὶ σπαταλῶν, ἢ εἰς μάτην χρονοτριβῶν κατ' ἄλλους πολλοὺς ὁμογενεῖς, ἀλλὰ σπουδάζων πάντοτε, καὶ ἐπιμελούμενος νὰ ἐκτείνῃ περισσότερον τὴν σφαῖραν τῶν ἰδεῶν του καὶ γνώσεων, καὶ τελειούμενος εἰς τὴν ἰατρικὴν.

Ἐκτὸς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, τὴν ὁποίαν ἐγνώριζεν ἄριστα καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἑκτασίαν, ἐγνώριζεν ὁ μακαρίτης τὴν Λατινικὴν, Γερμανικὴν, Γαλλικὴν καὶ Ἀγγλικὴν γλῶσσαν. Ἦτον φιλόσοφος, καὶ πολλῶν ἐπιστημῶν ἐγκρατὴς καὶ ὅχι ἐπιπολαίως. Ἐπεμελήθη κατ' ἐξοχὴν τὴν ἰατρικὴν· διότι ἐγνώριζε πολλὰ καλὰ ὅτι ἡ ἐπιστήμη αὕτη ἔχει χρεῖαν ὅχι μόνον πολλῆς καὶ βαθείας σπουδῆς, ἀλλὰ καὶ πείρας μεγάλης, καὶ διὰ τοῦτο εἰς Παρισίους δὲν ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ νὰ συχνάζῃ εἰς τὰ νοσοκομεία μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας τῆς ὑγιούς ζωῆς του. Ἦτον βαθὺς εἰς τὸ σκέπτεσθαι καὶ κρίνειν· ἄοκνος, ὑπομονητικὸς καὶ ἐπίμονος εἰς τὴν μελέτην, καὶ δὲν ἄφινε τίποτε χωρὶς νὰ τὸ ἐξετάσῃ καὶ ἐννοήσῃ καλῶς. Τοιαύτας καὶ τοσαύτας γνώσεις ἔχων, δὲν ἐκυριεύετο οὔτε ἀπὸ τῆς συγγραφομανίας οὔτε ἀπὸ τῆς μεταφρασεομανίας, πάθους κοινοῦ εἰς τοὺς περισσοτέρους τῶν ὁμογενῶν λογίων, καὶ μόλις ὅχι πρὸ πολλοῦ ἐπεχείρησεν ὁ μακαρίτης, κατὰ παρκίνησιν φίλων, νὰ συγγράψῃ μίαν Γεωγραφίαν παλαιὰν τῆς Ἑλλάδος, παραλληλιζομένην μὲ τὴν νεωτέραν, καὶ συνοδευομένην μὲ ἱστορικὰς παρατηρήσεις καὶ σημειώσεις. Διὰ τὰς πολλὰς καὶ ἀκριβεῖς τοῦ

συγγραφῆως γνώσεις δὲν ἀμφισβάλλομεν ὅτι τὸ σύγγραμμα αὐτὸ ἤθελεν εἶναι πολλοῦ λόγου ἄξιον, καὶ μάλιστα, ἐν ᾧ ὁ μακαρίτης δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ τὸ ἐκδώσῃ διὰ τοῦ τύπου, πρὶν περιέλθῃ ὁ ἴδιος τὴν Ἑλλάδα, ἐξετάσῃ καὶ ἐρευνήσῃ προσωπικῶς τὰς θέσεις τῶν παλαιῶν πόλεων, καὶ ἄλλων ἐπιστήμων ἀντικειμένων, εἰς τὸ σχέδιόν του ἀναφερομένων· καὶ ἤθελεν ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐξ ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς ἀγῶνος, ἐὰν δὲν ἐφοβεῖτο, μὴ δώσῃ ἀφορμὴν ἀδίκου σφαγῆς εἰς τὸν ἀκριτότατον καὶ ἀδικώτατον μέγα σφαγέα καὶ δῆμιον, τὸν σουλτάνον τῶν Τούρκων· καὶ ἠξέυρομεν πολλὰ καλὰ πόσον ἐλυπεῖτο, διότι δὲν ἐδύνατο νὰ πληρώσῃ καὶ αὐτὸς μικρὸν μέρος τοῦ μεγάλου πρὸς τὴν Ἑλλάδα χρέους. Ἀλλ' ὁ θάνατος προλαβὼν μᾶς ἐστέρησε καὶ τὸν συγγραφέα καὶ τὸ σύγγραμμα.

Κατὰ τὸν ἠθικὸν του χαρακτῆρα ἦτον ὁ μακαρίτης τίμιος, εὐλικρινής, σεμνὸς, κόσμιος, μέτριος, ἱλαρὸς, πρᾶος, ἀνεξίκακος, καὶ εἰς τὰς συναναστροφὰς γλυκὺς, εὐάρεστος καὶ ἀστείος. Ἦτον φίλος εὐλικρινής καὶ πιστὸς, καὶ ἐπρόσεχε πάντοτε νὰ μὴν ὑπερπηδᾷ τὰ ὅρια τῆς φιλίας, γινόμενος ὀχληρὸς εἰς τὸν φίλον εἴτε ἐν λόγῳ εἴτε ἐν ἔργῳ, ὡς γίνονται πολλοί, καταχρώμενοι καὶ τὸ πρᾶγμα καὶ τὸ ὄνομα τῆς φιλίας.

Τοιοῦτον ὄντα κατὰ τὴν ἠθικὴν χαρακτῆρα, τὴν παιδείαν καὶ τ' ἄλλα φυσικὰ καὶ ἐπίκτητα προτερήματα τὸν μακαρίτην Α. Βογορίδην, ἐθρήνησαν οἱ κατὰ τὸν θάνατόν του παρόντες φίλοι, ὁμογενεῖς καὶ ἀλλογενεῖς, καὶ θρηνοῦσιν οἱ ἀπόντες, καὶ θέλουσι θρηνεῖν, ὅτι τὸν ἐστερήθησαν. Καὶ ὅσοι ἐγνώρισαν μόνον τὸν ἄνδρα, δὲν ἠμπόρεσαν νὰ μὴ λυπηθῶσιν εἰς τὸν θάνατόν του. Ἐστερήθη καὶ ἡ Ἑλλάς ἐν τῶν καλῶν αὐτῆς τέκνων, τὸ ὅποιον ἤθελε γενῇ εἰς αὐτὴν πολυειδῶς χρησιμώτατον καὶ ὠφελιμώτατον.

Ἐκ τῆς συντόμου ταύτης βιογραφίας τοῦ μακαρίτου Α. Βογορίδου βλέπει τις πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ τί κατορθώνει πατὴρ ἀμαθὴς μὲν, ἀλλὰ φρόνιμος. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ πατρὸς ἀνέλαβε τὴν ἐπιστάσιαν καὶ ἐπιμέλειαν τῆς ἀγωγῆς καὶ παιδείας τῶν δύο νεωτέρων ἀδελφῶν ἄλλος φρόνιμος ἄνθρωπος, ὁ πρὸς μητρὸς πάππος, ὁ ἐπίσκοπος Βράτζας, καὶ οὗτος ἔφερεν εἰς τέλος ὅ,τι ὁ πατὴρ δὲν ἐπρόφθασε νὰ τελειώσῃ. Εἶθε νὰ εὕρισκον πολλὰ τέκνα τοιούτους γονεῖς, καὶ τοιοῦτοι γονεῖς, τοιαῦτα τέκνα!

ΜΙΣ ΧΟΛΙΓΚΦΟΡΘ.

(Συνέχ. 18ῃ φυλ. 476.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Τὴν ἐπαύριον ἐπορεύθη μόνη εἰς τὴν ἑπαυλιν, σκοπεύουσα νὰ ζητήσῃ ἐπίσημον ἄδειαν ἀπὸ τὴν Κ. Χόλιγκφορθ διὰ τὴν εἰς Λονδίνον μετάβασίν μου, καὶ ν' ἀποχαιρετίσω αὐτὴν καὶ τὰ κοράσια. Ἐκλαια πικρῶς διαβλίνουσα τὴν εὐτυχὴ ἐξοχὴν καὶ τὸ δάσος, ἡσθάνομην μεγίστην ἀπομόνωσιν καὶ δυστυχίαν. Ἐμελλε νὰ ἀποχωρισθῶ τοὺς μόνους φίλους μου καὶ ὁ ἀποχωρισμὸς θὰ ἐγίνετο μετ' ὀλίγας ἡμέρας. Ἐγνώριζα ὅτι ἡ Κ. Χόλιγκφορθ θὰ μὲ ἀπεδοκίμωζε καὶ ἡσθάνομην ὅτι δὲν ἤξιζε τὸν κόπον νὰ ὑπερασπισθῶ ἐμυτῇ. Ἐφιλονείκησα μὲ τὸν Ἰωάννην καὶ διέλυσα τὸν ἀρραβωνιά μας· θὰ ἀνεχώρουν εἰς Λονδίνον μὲ εὐθυμοτέρους φίλους· τὰ πάντα ἦσαν ἐναντίον μου· ὅλον τὸ ἄδικον ἐφαίνετο προσερχόμενον ἐκ μέρους μου. Ἐγνώριζα ὅτι ἡ φιλτάτη κυρία Χόλιγκφορθ δὲν θὰ ἔλεγε πολλά, θὰ ἐφαίνετο μόνον περίλυπος καὶ ἀπηλπισμένη, συλλογιζομένη ἐνδομύχως ὅτι τὰ πράγματα ἔγιναν ὅπως τὰ εἶχε προειπεῖ· θὰ μὲ ἐδίδε πλήρη ἄδειαν νὰ ὑπάγω ὅπου ἐπεθύμουν καὶ νὰ κάμω ὅ,τι ἤθελα· θὰ μὲ ἡσπάζετο καὶ θὰ μὲ κῦχετο· καὶ μετὰ τοῦτο θὰ ἔμενα μόνη μὲ τὸν ἀπέραντον κόσμον ἐνώπιόν μου.

Ἦτο λαμπρὰ ἡμέρα τοῦ Μαΐου. Ἅγιος τις εἶπεν ὅτι ἡ εἰρήνη εἶναι ἡ ἐκ τῆς τάξεως ἡσυχία· καὶ τοιαύτη εἰρήνη ἐπεκράτει καθ' ὅλην τὴν εὐτυχὴ ἑπαυλιν. Καθ' ὅσον διέβαινα ἀπὸ τὰ ὠραία πεδιάδας τῆς, ἤκουα τὰ βελάσματα τῶν ἀρνείων τῆς, συνήντων τοὺς ἐργάτας αὐτῆς ἐρχομένους ἢ πορευομένους. Ἀεργὸς τις ἀνεφαίνετο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ συρίζων εἰς τοὺς ἀγροὺς, οἱ κόρακες ἔκραζον, τὰ φύλλα τῶν δένδρων ἔνευον ὑπὸ τὴν αὖραν, ἡ θύρα τῆς οἰκίας ἦτο ἀνοικτὴ ὡς συνήθως· οὐδένα εἶδον ἐντὸς αὐτῆς καὶ εἰσῆλθον μὴ ζητήσασα τὴν ἄδειαν ἀπὸ κανένα. Ἦνοιξα τὴν θύραν τῆς αἰθούσης ἥτις εὐωδίαζεν ἀπὸ μύρτα καὶ ἄνθη τοῦ Μαΐου, εἶχε δὲ καὶ δροσερὰ ῥόδα εἰς τὰ ἀγγεῖα· ἀλλ' οὐδεὶς εὕρισκετο ἐντὸς αὐτῆς. Οὐδεὶς ἦτο εἰς τὸ μαγειρεῖον, εἰς τὸ γαλακτοφυλακτεῖον, οἱ ὑπηρέται εἶχον ἐξέλθει τὴν λαμπρὰν ἐκείνην μεσημβρίαν. Ἀνέβην εἰς τὸ ἄνω πάτωμα μάτην ζητοῦσα πρόσωπον ἀνθρώπινον, ἕως ὅτου ἔφθασα εἰς τὸ σπουδαστήριόν μας. Ἐκεῖ ἐκάθητο μόνη ἡ Ἰωάννα πλησίον τῆς τραπέζης μὲ τινὰ βιβλία, τὴν κεφαλὴν ἔχουσα μεπλεῖ τῶν χειρῶν τῆς, τὴν κόμην λυτὴν, καὶ φαινομένη πλέον ἡλικιωμένη καὶ ὠχροτέρα ἀφ' ὅ,τι ὅτε τελευταῖον εἶδα αὐτὴν, αὐστηρὰ, περίλυπος σπουδάζουσα μὲ τὰ νῶτα ἐ-